

Annonce

Ekspert: Miljøstyrelsen følger ikke loven ved klapning i beskyttet havnatur

Rev er en af de naturtyper, der er beskyttet i Natura 2000-områder. Miljøstyrelsen har ikke lavet lovpligtige habitatvurderinger for de 12 tilladelser, de har givet til at dumpe havneslam i de beskyttede naturområder. (Illustration: Nabu)

Miljøstyrelsen fejler ifølge professorer i miljøret på flere afgørende fronter i sine tilladelser til dumpning af havneslam i beskyttede Natura 2000-områder. Styrelsen afviser kritikken. SF rejser nu sagen i Folketinget.

Af [Jacob Christian Eriksen](#) 1. dec 2020 kl. 03:45 [5](#)

Miljøstyrelsen forsømmer at undersøge tilstrækkeligt, om de såkaldte 'klapninger' af havneslam skader arterne i beskyttede Natura 2000-områder, inden de godkender dumping i områderne.

Styrelsen har nemlig ikke fulgt reglerne for habitatvurderinger i de 12 tilfælde siden 2018, hvor den har tilladt at dumpe havneslam i de beskyttede områder. Det er i strid med dansk lovgivning og EU's habitatdirektiv.

Læs også: [Hver ottende dumpning af havneslam sker i Natura 2000-områder](#)

Det vurderer professor i miljøret på Aarhus Universitet Ellen Margrethe Basse. Hun har gennemlæst samtlige 12 klaptilladelser i Natura 2000-områder siden 2018 for WaterTech/Ingeniøren. Ifølge hende følger Miljøstyrelsen ikke de gældende regler korrekt:

»Styrelsen følger ikke den danske lovgivning for beskyttelsen af de marine habitater, som den burde i klapafgørelserne. De nævner end ikke habitatbekendtgørelsen i én eneste af afgørelserne. Det er en meget summarisk argumentation, de anvender. Man har lidt på fornemmelsen, at de ikke tager det særlig alvorligt,« siger hun.

Peter Pagh er professor i miljøret ved Københavns Universitet og har beskæftiget sig med sammenfletningen af dansk miljølovgivning og EU's direktiver i mange år. Han har ikke gennemlæst alle tilladelserne, men ifølge ham er det meget usandsynligt, at Miljøstyrelsen kan tillade dumping af havneslam i beskyttede naturområder, uden at styrelsen først har sikret sig videnskabelig vished for, at dumpingen ikke vil skade arterne ved at lave en såkaldt 'habitatvurdering'.

»Når man dumper i et Natura 2000-område, så vil man normalt skulle lave en habitatvurdering. Der skal nærmest noget ekstremt helt ekstraordinært til ikke at lave det,« siger Peter Pagh.

Styrelse stopper efter indledende screening

Miljøstyrelsen vil ikke interviewes for at svare på kritikken. Kontorchef Bettine Aundrup skriver i stedet på mail:

»Når Miljøstyrelsen behandler en ansøgning om klapning i et Natura 2000-område, foretager styrelsen en væsentlighedsvurdering af den ansøgte klapaktivitet. Væsentlighedsvurderingen indebærer en faglig stillingtagen til, om Natura 2000-området vil påvirkes væsentligt, hvis der gives tilladelse til den ansøgte klapning. Vurderingen fokuserer på de arter og naturtyper, som udgør udpegningsgrundlaget. Det er altid en konkret miljøfaglig vurdering, hvorvidt der foreligger tilstrækkelig videnskabelig sikkerhed for, at styrelsen kan konkludere, at Natura 2000-området ikke påvirkes i væsentlig grad.«

I praksis betyder habitatreglerne, at Miljøstyrelsen først skal lave en indledende 'væsentlighedsvurdering'. Hvis styrelsen i den indledende fase kan udelukke, at en aktivitet kan risikere at påvirke arterne i Natura 2000-området væsentligt, stopper

vurderingen her.

Hvis styrelsen ikke kan udelukke påvirkning af arterne, skal styrelsen gå videre til den mere grundige 'habitatvurdering' for at sikre, at der er videnskabelig vished for, at arterne ikke bliver påvirket.

Ifølge Ellen Margrethe Basse bruger Miljøstyrelsen ord og begreber fra habitatbeskyttelsen i de klaptilladelser, de godkender. De følger bare ikke reglerne og de procedurer, der er beskrevet i lovgivningen.

»Styrelsen har en praksis, hvor den ikke forholder sig konkret til kravene i habitatreglerne. Der er ikke noget om, hvorvidt klapninger kan betyde noget i forhold til bevaringsstatus af de konkret beskyttede arter, så bevaringsstatus kan blive væsentligt påvirket. Styrelsen konstaterer bare, at skaden ikke er væsentlig, da det kun er i kort tid, klapningen finder sted, og da det er et begrænset område, det foregår i. Så derfor gør det ikke så meget, mener styrelsen. Opfattelsen er endda, at det er en begrundelse for at give en tilladelse, at området allerede er belastet med andre klaptilladelser – men den argumentation holder ikke,« siger Ellen Margrethe Basse.

Se også: [Dumpes der forurenede havneslam nær dit hjem?](#)

Hun bliver bakket op af Peter Pagh. Ifølge ham er det meget usandsynligt, at Miljøstyrelsen kan nøjes med en indledende vurdering om, hvorvidt et Natura 2000-område kan risikere at blive påvirket. Lovgivningen kræver nemlig, at myndighederne med fornøden videnskabelig vished skal udelukke, at en aktivitet kan påvirke arternes bevaringsgrundlag i området.

»Der skal ikke ret meget til, før der skal ske en habitatvurdering. Habitatvurderingen skal netop sikre, at det, man tillader, ikke giver skade. Hvis Miljøstyrelsen siger, at det ikke er nødvendigt med en habitatvurdering, så skal det begrundes. Det skal fremgå i sagerne, hvorfor de mener det. Så skal der edderbankes en god begrundelse for at fortælle, at det ikke har nogen betydning for arterne i området,« siger Peter Pagh.

Sandsynligt, at klapninger påvirker negativt

Ifølge marinbiolog og lektor på Syddansk Universitet (SDU) Mogens Flindt betyder den manglende kontrol, at vi ikke ved, om der sker skader på økosystemerne i de beskyttede naturområder. Han påpeger, at det er usandsynligt, at klapninger ikke har påvirket områderne:

»Konsekvenserne er jo, at vi alle sammen kan gisne om, hvad der sker. Men det ligger fagligt lige til højrebenet, at arter selvfølgelig vil blive påvirket, når man gennemfører så store aktiviteter, som nogle af de her klapninger er i et Natura 2000-område, der i definitionen slet ikke må påvirkes,« siger Mogens Flindt.

Læs også: [Havneslam ved kysterne: Kønsforvirrede bløddyr og ødelagte havplanter](#)

Det er lovligt at dumpe havneslam i Natura 2000-områder, men det kræver en god grund og tilstrækkelig dokumentation. Det gælder især, fordi der er alternativer til at dumpe havneslammet i havet – for eksempel kan man trække havneslammet på land og deponere det:

»Det kan være sociale eller økonomiske hensyn, der kan begrunde en undtagelse fra beskyttelsen. Men da deponering eller nyttiggørelse på land er en alternativ mulighed, har styrelsen en meget tung dokumentationsopgave,« siger Ellen Margrethe Basse.

De danske habitatregler er baseret på EU's habitatdirektiv, der gælder for alle de beskyttede Natura 2000-områder. Reglerne for habitatvurdering er skrevet direkte ind i dansk lov gennem den såkaldte 'habitatbekendtgørelse'.

WaterTech/Ingeniøren har henvendt sig til EU-Kommissionen i Danmark med henblik på en kommentar. Kommissionen meddeler, at den ikke udtaler sig om konkrete sager, men kommissionen tilføjer, at sagen kan indbringes som en klage til EU om muligt traktatbrud.

Ser ikke på de samlede konsekvenser

Miljøstyrelsen standser altså ved de indledende vurderinger og laver derfor ikke de grundigere habitatvurderinger. Alene de indledende screeninger viser dog ifølge Ellen Margrethe Basse, at styrelsen på to måder konkret bruger fejlagtig argumentation, der er i strid med loven.

Først og fremmest begrundes Miljøstyrelsen klapninger i Natura 2000-områder med den argumentation, at der allerede foregår mange klapninger i området.

Det gælder bl.a. i tilladelser fra marts i år, hvor styrelsen bl.a. godkendte klapning af havneslam i Jammerbugt Kommune fra en sejlrende ind til Haverslev Havn. Det gælder også en tilladelse til Lolland Kommune af klapning fra opgravet havneslam fra

sejlrenden ind til Kragenæs Havn.

I tilladelsen til Lolland Kommune skriver Miljøstyrelsen:

Relateret jobannonce: Projektleder til klimatilpasning

»Både sejlrende og klappladsen er områder, der aktivt bruges og er blevet brugt gennem årene. Habitattyperne er altså allerede påvirkede fra aktiviteter i disse områder. I og med at denne forstyrrelse har været gentaget i flere år, vurderer Miljøstyrelsen, at den aktuelle klaptilladelse, hvor aktiviteterne, som tidligere nævnt, er estimeret til at foregå på i alt 7,5 dage over 5 år, ikke vil ændre tilstanden af habitattyperne.«

Den form for argumentation strider dog imod reglerne, siger Ellen Margrethe Basse:

»Baggrundsbelastningen er jo ikke en undskyldning, sådan som styrelsen forudsætter. Tværtimod. Hvis du læser habitatdirektivet og den danske habitatbekendtgørelse, som gennemfører direktivet, så handler det lige præcis om, at styrelsen skal lægge effekterne sammen og beskytte imod den kumulative effekt. Så det er helt forkert at sige, at når der er noget i forvejen, der belaster, så gør det ikke så meget, at der kommer lidt mere,« siger hun.

Ifølge habitatdirektivet og den danske habitatbekendtgørelse skal myndighederne altid vurdere, om et projekt i sammenhæng med andre kan påvirke beskyttede Natura 2000-områder. Styrelsens negligerende af den samlede miljøeffekt er dermed i strid med bekendtgørelsen og direktivet.

»Hvis du kigger på sådan noget som svinefarme, hvor der kan være fordampning af ammoniak fra gylle, så kan du ikke bare sige, at vi har mange svinefarme i området, så gør det ikke noget, at der kommer en mere,« siger Ellen Margrethe Basse.

WaterTech/Ingeniøren har forholdt Miljøstyrelsen den konkrete kritik om negligeringen af de kumulerede effekter. På mail afviser styrelsen kritikken:

»Når Miljøstyrelsen vurderer, om en klappning kan tillades, inddrages en række faktorer i vurderingen. Bl.a. indgår koncentrationsbetragtningerne, mængderne af klappmateriale, nettotilførsel af forurening til klappladsen, kumulerede effekter fra andre kendte tilførsler, samt klappladsens størrelse og placering i forhold til Natura 2000-områder. Resultatet af vurderingen af de kumulerede effekter fremgår af tilladelserne,« skriver Miljøstyrelsen.

Der tages ikke nok hensyn til særligt beskyttede arter

Ifølge Ellen Margrethe Basse er det også i modstrid med reglerne, at Miljøstyrelsen ikke lægger større vægt på, at aktiviteterne fra klapninger kan forstyrre prioriterede arter og naturtyper, som for eksempel marsvin og rev. Kravene til beskyttelse er nemlig særligt strenge for de såkaldte bilag IV-arter:

»Der er særlige krav til beskyttelsen af de særligt sårbare arter, bilag IV-arterne. Det gælder blandt andet de marsvin, der påvirkes af klapning i Storebælt. I de situationer kan en tilladelse til en klapning kun accepteres, hvis det kan udelukkes, at påvirkningen har væsentlig indflydelse på bevaringsstatus og dermed områdets integritet. Er det ikke muligt at løfte den dokumentationsopgave, må man ikke foretage en klapning,« siger hun.

I en klaptilladelse fra december 2019 i Skælskør skriver Miljøstyrelsen for eksempel:

»I forbindelse med optagning og klapning vil marsvin i området potentielt kunne forstyrres. Marsvin er lydfølsomme, men vurderes ikke at blive påvirket negativt af oprensningen eller den efterfølgende klapning, da de er vant til at flytte sig fra larmende trafik i området.«

Den form for argumentation holder ifølge Ellen Margrethe Basse slet ikke:

»Det er i en fejl, når styrelsen fastslår, at marsvinene bare flytter sig, når støjen generer dem, så derfor er skaden ikke væsentlig. Kan du forestille dig, at man i et fuglebeskyttelsesområde siger: 'Her kan vi godt have nogle vindmøller, for fuglene flyver nok et andet sted hen i stedet for'. Det er jo ikke den logik, der ligger bag at beskyttet et område, der er central for deres bevaringsstatus,« siger Ellen Margrethe Basse.

Hun fremhæver samtidig, at der netop er flere alternativer til klapning, og at man derfor ikke behøver at dumpe havneslammet i havet. Det kan placeres på land eller nyttiggøres på andre måder.

WaterTech/Ingeniøren har også forholdt Miljøstyrelsen spørgsmålet om bilag IV-arterne. Her fremhæver styrelsen især, at klapning ofte er midlertidige aktiviteter, og at forstyrrelse af arterne derfor er begrænset:

»Ved vurderingen af, hvordan en ansøgt klapaktivitet påvirker et område, inddrager Miljøstyrelsen også påvirkningen i forhold til de bilag IV-arter, som er registreret i området, herunder f.eks. marsvin. Dette er en miljøfaglig vurdering, som inddrager viden om

den konkrete arts adfærd, følsomhed over for klapaktiviteter og tilpasningsevne. Det er altid en konkret biologfaglig vurdering, hvorvidt den ansøgte aktivitet udgør en risiko for, at arten fortrænges fra sit habitat. Der er således stor forskel på, hvordan forskellige marine arter påvirkes af forskellige former for aktiviteter. I den forbindelse er der ofte forskel på, om der ansøges om tilladelse til større permanente anlæg som f.eks. en havvindmøllepark eller til en midlertidig forstyrrelse, som tilfældet er ved klapping,« skriver Miljøstyrelsen på mail.

Mere forskning og forenkling af lovgivningen

Hverken Ellen Margrethe Basse eller Peter Pagh er overrasket over, at Miljøstyrelsen ikke overholder loven, når det gælder klaptilladelser i Natura 2000-områder. Ellen Margrethe Basse peger på, at miljølovgivningen er utrolig kompleks og svær at gennemskue. Derfor var hun og Peter Pagh da også med i et ekspertudvalg nedsat af Miljøministeriet, der i 2017 kom med forslag til forenkling af miljølovgivningen. De forslag er dog aldrig blevet til virkelighed.

»Det er jo ikke sket. Det er nok, fordi det er en enorm stor opgave at forenkle den meget kaotiske og omfattende miljølovgivning. Det er ikke så underligt, at Miljøstyrelsen har svært ved at finde rundt i det. Særligt hvis det ikke er jurister, der sidder med området,« siger Ellen Margrethe Basse.

Marinbiolog Mogens Flindt fra SDU mener også, at der er behov for forenkling af lovgivningen. Han mener dog ikke, at kompliceret lovgivning er en undskyldning.

»Det kan godt være, at der ikke sidder folk i Miljøstyrelsen, der har den nøglefaglighed inden for det her område. Men så kan de jo spørge ved at ringe til de relevante. Det plejer de jo at være dygtige nok til,« siger Mogens Flindt.

For ham er den manglende viden om klapppladser betydning for økosystemer dog mere presserende:

»Den eneste ordentlige måde at forholde sig til det her på, er at lave nogle undersøgelser af det. Der er ikke foretaget nogen som helst skæbnestudier på de klapppladser, der er i Danmark. Man har aldrig nogensinde været ude, efter der er blevet klappet, og målt på, hvad er der af miljøskadelige stoffer i. Bliver de på pladsen, eller fortyndes og spredes de over tid? Der er det lidt for meget 'ude af øje, ude af sind',« siger Mogens Flindt.

SF trækker nu miljøministeren ind i sagen

SF's miljøordfører, Rasmus Nordqvist, har på baggrund af WaterTech/Ingeniørens undersøgelser stillet spørgsmål til miljøminister Lea Wermelin (S) om Miljøstyrelsens praksis for habitatvurderinger.

I et folketingsspørgsmål til ministeren spørger partiet også, hvordan ministeren vil sikre sig, at styrelsens arbejde kan forhindre ulovlig påvirkning af havmiljøet gennem klapning:

»Hvad agter ministeren at foretage sig for at rette op på miljøstyrelsens administration af klaptilladelser, og hvad agter ministeren at foretage sig for at sikre at der ikke sker alvorlige eller ulovlige påvirkninger af havmiljøet og biodiversiteten mens mere langsigtede løsninger findes?« skriver Rasmus Nordqvist.

Emner : [Havne](#)

